

Citater fra den gamle Litteratur, saaledes f. Eks. Saxo, Knytlinga Saga og Homer, faar man de ældre Tiders Beretning om Stederne, og Indtrykket fæstnes yderligere gennem den næsten overdaadige Mængde Billeder og Kort (tildels farvelagte). Reproduktionen er som Regel god; dette gælder dog ikke om de to Billeder af Dannevirke.

Det er en Fornøjelse at læse den særdeles smukt udstyrede Bog, og de talrige Kildehenvisninger gør den til et godt Udgangspunkt for den, der vil fordybe sig i et Emne, der ogsaa har sin Interesse for Geografer.

N. H. Jacobsen.

Wulf Siewert: Der Ostseeraum. (Macht und Erde, Heft 8). 100 S., 9 Kort. 12×15 cm. Teubner, Leipzig og Berlin 1938. Rm. 1,40.

Selvom Østersøen i mange Henseender svarer mere til Sortehavet end til Middelhavet, sammenlignes den gerne med dette sidste, og f. Eks. i den politiske Udvikling af de to Havomraader er der ogsaa flere fælles Træk. Begge Steder har der gennem Tiderne vist sig en Bestræbelse for at opnaa Herredømmet over vedkommende Hav. For Østersøens Vedkommende lykkedes dette dog kun for Sverige og kun for en kortere Tid, da det ikke var muligt for denne Stat at vinde varigt Fodfæste paa Østersøens sydlige Bredder, efterhaanden som Rusland og Tyskland voksede i Magt.

Kampen om dette *Dominium Maris Baltici* er det naturlige Midtpunkt for Siewerts lille Bog, og efter at der som Indledning er givet en Gennemgang af de geopolitiske og etnografiske Forudsætninger ved Østersøen, bringer Forfatteren en Oversigt over den historiske Udvikling lige op til 1938. Det første Forsøg paa et Østersøherredømme blev paabegyndt af Danskerne med Valdemar den Stores Erobringer, men bragtes til Standsning med Slaget ved Bornhøved 1227. Den i det 12. Aarh. paabegyndte tyske Kolonisation ved Østersøens Sydkyst trængte længere og længere frem, indtil den standsedes ved Slaget ved Tannenberg 1410, hvor den polsk-litauiske Hær slog de tyske Ordensriddere, og hvorved Polen for første Gang blev en Østersømagt. Ordensriddernes Tilbagegang medførte ogsaa, at Hanseforbundets Magt efterhaanden ophørte, hvortil yderligere Amerikas Opdagelse bidrog. Herredømmet i Østersøen gik nu over til Sverige og naaede der sit Højdepunkt ved Freden i Roskilde 1658. Men ved Fredsslutningerne i 1720 og 1721 var Sveriges Magt forbi; Rusland naaede frem til Østersøen og tog endelig i 1809 Finland. I Begyndelsen af dette Aarhundrede kom en Trediedel af Ruslands Ind- og Udførsel til at gaa over Østersøhavnene, medens Tysk-

lands Handel efterhaanden trak mere mod Vest; den tyske Handelsflaade i Østersøen udgjorde 1873 45,4 % af hele Tysklands Handelsflaade, 1914 kun 10 %.

Efter Verdenskrigen blev Polen atter Østersømagt, og da samtidig Østpreussen isoleredes fra Moderlandet, saaledes at Forbindelsen med denne Provins overvejende gik ad Søvejen, var Udviklingen af en polsk Flaade, der kunde true denne Forbindelse, ikke velset af Tyskland. Foruden denne Forbindelse var det magtpaaliggende for Tyskland, at Handelen med de skandinaviske Lande ligeledes kunde foregaa uhindret i Krig og Fred, ikke mindst for den svenske Malms Skyld. Forf. fremhæver, at „Skandinavien ist ein wirtschaftlicher Ergänzungsraum für das Deutsche Reich, der vielleicht eine noch grössere Bedeutung erhält als der Donaauraum“. En Fare for Udviklingen ser Forf. i Sovjetunionen; „an der langen baltisch-finnisch-russischen Grenze besteht die Möglichkeit eines schnellen Zusammenbruchs“. Norden er for svag til at modstaa en saadan Fremtrængen, mod hvilken Tyskland danner den stærkeste Vold.

Siewerts Bog er et særdeles oplysende Skrift om et yderst aktuelt Emne, der som Helhed er behandlet ganske objektivt. De ledsagende Kort er gennemgaaende gode og anskuelige.

N. H. Jacobsen.

Graham Hutton: Donau, Europas Skæbne. 233 S. 21×15 cm. Kbhvn. 1939. H. Hagerup. Pris: 5,75 Kr.

Den engelske Nationaløkonom Graham Huttons Bog, der nu foreligger i dansk Udgave ved Iver Gudme, og forsynet med Forord af Nic. Blædel, kom frem i Februar, altsaa før de voldsomme Forandringer i Europa satte ind. Begivenhedernes mægtige Udvikling har maaske ikke overalt fulgt de Baner, som Hutton anser for at være de sandsynligste, men Bogen har alligevel derfor ikke paa nogen Maade mistet sin Aktualitet. Den Klarlæggelse, som den bringer af de økonomiske og politiske Faktorer, der spiller den afgørende Rolle i de for Europa skæbnesvangre Tider, er af en saa betydelig Værdi, at den altid vil staa som et af de vigtigste Bidrag til Belysningen af den Udvikling, vi oplever i disse Tider.

Med videnskabelig Grundighed og Nøjagtighed oprulles her de mange Problemer, der er medvirkende til at bestemme denne Udvikling. I de tre Dele, Bogen omhandler — nemlig 1) det nye Donau, 2) den økonomiske Faktor og 3) Politik og Magter — analyseres de politiske, økonomiske og trafikale Forhold saaledes, at de klare Linier efterhaanden træder frem, og man øjner Sammenhængen